TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Parlamenterler İçin Elkitabı

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Birleşmiş Parlamentolar

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETE SON

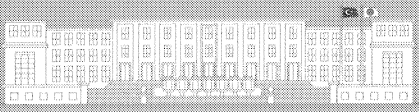

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Parlamenterler İçin Elkitabı

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Birleşmiş Parlamentolar

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETE SON

Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi

TBMM / ANKARA
2007

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

Kadın - Erkek Eşitliği Komisyonu Sekreteryası
Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel. : +33 (0)3 88 41 35 17
Faks : +33 (0)3 90 21 56 52
e-posta: pace.combatviolence@coe.int
http://assembly.coe.int

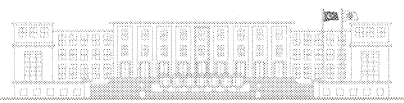

İÇİNDEKİLER

4 / Önsöz

6 / Avrupa Konseyi

8 / Genel Görünüm

13 / Kılavuz İlkeler

20 / Soru - Cevap

25 / Örnek Uygulamalar

32 / Kaynakça

34 / Kadın ve Erkek Eşitliği Komisyonu

Önsöz

Kadına yönelik aile içi şiddet insan onuruna yapılan ciddi bir saldırıdır ve kadınların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler'in ilgili diğer uluslararası belgelerinde kendilerine tanınan temel hakları kullanmalarını engellemektedir. İnsan onuruna yapılan bu saldırı tüm Avrupa'da evlerde sessizce ve genel bir kayıtsızlık içinde yapılmaktadır. İster ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde seçilmiş temsilciler isterse sade vatandaş olalım, bu sorun hepimizin ortak sorunudur. Bu sessizliği bozmak ve en deneyimli insan hakları örgütü olan Avrupa Konseyi'nin savunduğu değerler adına hareket etmek bireysel ve kollektif sorumluluğumuzdur.

Kadına yönelik aile içi şiddet kadının erkeğe göre daha zayıf olduğu durumlarda doğar. Kadının erkek karşısındaki bu konumu toplum ve ailelerde kadın ve kızlara karşı ciddi bir ayrımcılık yapılmasına yol açmaktadır. Bu, Avrupa'nın ağırlaşan bir sorunudur. Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin tamamını etkilemektedir. Eldeki istatistikler yalnızca kanıtlanmış aile içi şiddet vakalarını gösterse de rakamlar endişe vericidir. Bu istatistikler ister fiziksel, cinsel, psikolojik ister maddi bağımlılık nedeniyle olsun kadına yönelik aile içi şiddetin belirli bir coğrafya, yaş ya da etnik kökenle sınırlandırılamayan, her aile ve sosyal ortamda kendini gösteren bir olgu olduğunu doğrulamaktadır.

Parlamenterler, aile içi şiddeti insan onuruna yapılan ciddi ve kabul edilemez bir saldırı olarak görmek, bu suçu cezalandırmak, en savunmasız olanlara özel alanlarında dahi koruma sağlamak, mağdurların haklarını güçlendirmek, önleme ve bilinçlendirme politi-

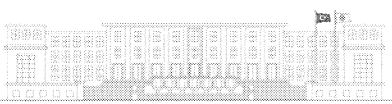

kalarını teşvik etmek ve nihayet insanların bu soruna yönelik tutumlarını değiştirecek yasal düzenlemeleri yapmak suretiyle bu konuda hayati bir görev üstlenebilirler.

Bütün bu nedenlerden dolayı, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, üye parlamentolar ile gözlemci statüsünde yer alan parlamentoların yanı sıra çeşitli bölgesel ve uluslararası parlamenterler asambleleri ile (Avrupa Parlamentosu, Nordik Konseyi ve Parlamentolar arası Birlik başta olmak üzere) işbirliği içinde "kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" girişimini hayata geçirmiştir. Bu proje, Avrupa Konseyi'nin, Mayıs 2005'te Varşova'da yapılan Avrupa Konseyi 3. Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde karara bağlanan, aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddetle mücadele için başlattığı kampanyaya (2006-2008) parlamenter katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu elkitabı parlamenterler için pratik bir araçtır. Kampanyayı desteklemek ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleye katkı yapmak isteyen, halkın seçilmiş temsilcileri için pratik fikirleri ortaya koymaktadır. Bu elkitabı sorunun genel görünümü, soru-cevap, parlamentolar için örnek uygulamalar bölümleri ile bu konu üzerinde Avrupa Konseyi'nin yaptığı çalışmaların seçilmiş bir kaynakçasını içermektedir.

Şimdi, parlamentolarımızda bu sessizliği bozmanın ve kadına yönelik aile içi şiddetle kararlı bir mücadeleye girişmenin zamanıdır.

René van der Linden
Avrupa Konseyi
Parlamenterler Asamblesi Başkanı

Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi, Avrupa Kıtası'nın en eski siyasi kuruluşudur. 1949 yılında kurulmuş olup, 800 milyondan fazla Avrupalıyı temsil eden 46 üye devlet ile gözlemci statüsünde 5 devletten (Kanada, Vatikan (Holy See), Japonya, Meksika, ABD) oluşur.

Avrupa Konseyi'nin ana amaçları şunlardır:

- Bütün üye devletlerde insan hakları, parlamenter demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumak,
- Üye devletlerin toplumsal ve yasal uygulamalarını yaklaştırmak üzere Avrupa genelinde anlaşmalar yapmak,
- Ortak değerlere dayalı olan ve farklı kültürlerin kesiştiği bir Avrupa kimliği bilincini geliştirmek.

21 Orta ve Doğu Avrupa ülkesinin üyeliğe kabul edildiği Kasım 1990'dan itibaren Avrupa Konseyi tam anlamıyla bir Avrupa kuruluşu haline gelmiştir. O tarihten bu yana Konseyin asıl görevi Avrupa'nın eski komünist demokrasileri için siyasi çapa işlevi görmek ve insan haklarını izlemek, ekonomik reforma paralel olarak siyasi, yasal ve anayasal reformu gerçekleştirmeleri ve güçlendirmelerinde bu ülkelere yardım etmek ve insan hakları, yerel demokrasi, eğitim, kültür ve çevre gibi alanlarda know-how sunmak olmuştur.

Avrupa Konseyi'nin merkezi Strasburg'dadır (Fransa). İç tüzüğüne göre Konsey iki organdan oluşur: Üye devletlerin Dışişleri Bakanlarından oluşan Bakanlar Komitesi ile ulusal parlamento delegasyonlarından oluşan Parlamenter Meclisi. Avrupa Konseyi Parlamenter

Meclisi'nin üye devletlerin parlamentolarından gelen, kadın ve erkek toplam 630 üyesi vardır. Bu üyeler yılda dört kez bir araya gelerek gündemdeki konuları tartışır, Avrupa devletlerinin hükümetlerine eyleme geçmeleri yönünde çağrı yapar ve söz konusu hükümetlerin sorumluluklarını yerine getirmelerini ister. Parlamenter Meclisi üyeleri temsil ettikleri 800 milyon Avrupalı adına seçtikleri herhangi bir konuda konuşur ve Avrupa hükümetleri –Avrupa Konseyinde Bakanlar Komitesince temsil edilir– bunları yanıtlamak zorundadır. Bu parlamenterler daha büyük bir Avrupa'nın demokratik vicdanıdır.

Genel Görünüm

Kadına Yönelik Şiddet / Tanımı[1]

"Kadına yönelik şiddet" kadına fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar veren ya da kadının bunlardan zarar görmesine neden olan veya fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar verebilecek ya da zarar görmesine neden olabilecek, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemini ifade eder. Bu tanım kapsamına gerek kamusal gerekse özel hayatta gerçekleşen yukarıda tarif edilen eylemlerin doğurduğu tehditler ile zorlama ve keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma eylemleri de girer.

Kadına yönelik şiddet tanımı diğer şeyler arasında fiziksel ya da ruhsal saldırı, duygusal ve psikolojik istismar, ırza geçme ve cinsel istismar, ensest ilişki, eşler, sürekli ya da geçici eş ve birlikte yaşanılan kimseler arasında ırza geçme, "namus" suçları, genital ve cinsel sakatlama ile örneğin zorla evlendirme gibi kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar dahil aile içinde ya da evde uygulanan şiddeti kapsar.

Aile İçi Şiddet İnsan Onuruna Yapılan Bir Saldırıdır

Aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddet tüm dünyada insan onuruna yapılan bir saldırı olarak kabul edilir. Küresel bir sorun olan

1 Kaynak: Bakanlar Komitesi'nin üye ülkelere yönelik kadının şiddete karşı korunması hakkındaki Tavsiye Kararı Eki Rec (2002) 5

bu şiddet türü çeşitli uluslararası konferanslar ile çeşitli uluslararası belgelerde (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konferansı, Viyana, 1993; Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 20 Aralık 1993 tarihinde kabul ettiği Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine ilişkin Bildirge; 4. Dünya Kadın Konferansı, Pekin, 1995) ele alınmıştır. Bu konferans ve belgelerin ortaya çıkardığı sonuçlardan biri kadına yönelik şiddet, nedenleri ve sonuçlarını araştırmak üzere bir Birleşmiş Milletleri özel raportörünün atanması olmuştur. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Uluslararası Günü'nde şu anki Özel Raportör Yakın Ertürk kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla on yıllardır süren çabalara rağmen bu sorunun hala "belki de en yaygın insan hakları ihlali" olduğunu belirtmiştir.

Yıllardır, Avrupa Konseyi de bu sorunun insan hakları boyutunu incelemektedir. 30 Nisan 2002'de, Bakanlar Komitesi kadının şiddete karşı korunması hakkındaki Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararını kabul etmiştir. Bu karar, küresel yaklaşım için bir çerçeve sunmaktadır.

Aile İçi Şiddet / Sorunun Avrupa'daki Boyutu

1995'ten bu yana giderek artan sayıda üye ülke kadına yönelik şiddetin kapsamını ölçmek için büyük ölçekli araştırmalar yapmaktadır. Bu araştırmaların ortaya koyduğu baskın sonuç (şiddete maruz kalan kadınların toplam nüfusa oranı) kullanılan yönteme bağlı olarak değişmekle birlikte genel olarak, araştırma yapılan ülkelerdeki toplam kadın sayısının beşte birinin erişkinlik dönemlerinde en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını, onda birinden fazlasının ise güç kullanımı ile birlikte gerçekleşen cinsel şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Şiddeti uygulayanlar genelde kadınların yakın çevrelerindeki erkeklerdir –en sık oranda eşler ve eski eşler. Önemli sayıda kadın aile içi istismara maruz kalmaktadır– korku, huzursuzluk ve çok sık olarak kadının sağlığına zarar verebilecek/ veren tekrarlanan fiziksel, duygusal ve cinsel istismar. Çeşitli ülkelerde şu anda devam eden çalışmalar toplam kadın sa-

yısının %12 ila %15'inin 16 yaşından sonra aile içi istismara maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Mağdurların artık birlikte yaşamadıkları önceki partnerlerince yapılan fiziksel ve cinsel saldırı söz konusu olduğunda bu rakamlar çok daha yüksek olmaktadır – bu durum, kadınların ilişkilerini sonlandırsalar dahi tehlikenin devam ettiğini göstermektedir.[2] Üstelik bu rakamlar kadına yönelik aile içi şiddeti tam olarak yansıtmamakta, buzdağının yalnızca görünen yüzünü göstermektedir.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele / Devletler İçin Pozitif Bir Yükümlülük

Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin tamamı Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni onaylamıştır. Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne uygunluğu izlemekle görevli Kadına Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi 12 no'lu Genel Tavsiye Kararında (6 Mart 1989) sözleşmeye taraf olan devletlerin kadını aile içinde meydana gelen her türlü şiddete karşı korumakla yükümlü olduğuna dikkat çekmektedir.

Komite 19 no'lu Genel Tavsiye Kararında (29 Haziran 1992) ise bu konuyu daha da açarak şunlara yer vermiştir: Genel uluslararası hukuk ve özel insan hakları sözleşmeleri uyarınca, hak ihlallerini önleme ya da şiddet eylemlerini araştırma ve cezalandırma konusunda gerekli özeni göstermeyen devletlere karşı özel davalar açılabilir ya da bu devletler tazminat ödemeye mahkum edilebilir. Söz konusu Tavsiye Kararı bu doğrultuda şu hükme de yer vermektedir: "Sözleşmeye taraf ülkeler ister aleniyet ister mahremiyet unsuru taşısın cinsiyete dayalı şiddetin her türlü biçimini ortadan kaldırmak için uygun ve etkili tedbirleri almalıdırlar."

2 *Kaynak: CDEG (2006) 3, Kadına yönelik şiddetle mücadele: Avrupa Konseyi üyesi ülkelerinde alınan tedbirler ve gerçekleştirilen faaliyetler hakkında envanter çalışması, Dr. Carol Hagemann.*

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi üye devletlerine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi uyarınca, diğer şeyler arasında bireylerin kendi aralarındaki ilişkilerinde bile özel hayata saygıyı güvence altına alacak tedbirleri almak suretiyle bu sözleşmede yazılı hakların gözetilmesini sağlayacak yasaları çıkarmak ve uygulamakla yükümlü olduklarını hatırlatır.[3]

Son olarak, Avrupa Konseyi 3. Kadın-Erkek Eşitliği Konferansı'nda (Roma, 21-22 Ekim 1993) kabul edilen bildirgede şu hususlar dile getirilmiştir: Devletler kamu yetkililerinin karıştığı şiddet eylemleri açısından yükümlüdür. Devlet hak ihlallerini önleme ya da şiddet eylemlerini araştırma, bunlara yaptırım uygulama ve mağdurlara destek olma konusunda yeterli özeni göstermezse bu yükümlülük özel şiddet eylemlerini kapsayacak şekilde de genişletilebilir.

Aile İçi Şiddet – Topluma Maliyeti

Cinsiyete dayalı şiddet yalnızca mağdurları değil aynı zamanda toplumun tamamını etkiler. Bu tür şiddetin doğurduğu yüksek maliyet toplum, hükümetler, bireyler, kuruluşlar ve işletmelerin omzuna ciddi bir yük bindirir – şiddetin yalnızca özel bir sorun olmaktan çıkıp acilen çözülmesi gereken sosyal ve kamusal bir soruna dönüşmesi bu yüzdendir.

Avrupa Konseyine üye bazı devletler ortaya çıkan maliyeti fiilen hesaplamışlardır. Bu devletlerde yapılan araştırmaların çoğunun odak noktasında kadına yönelik aile içi şiddet - erkeklerin kadınlara yönelik uyguladığı fiziksel, psikolojik ya da cinsel şiddet - yer almaktadır. Ortaya çıkan maliyet geniş bir yelpazede kendini hissettirmektedir: sağlık, sosyal hizmetler, ekonomi, emniyet, cezai/me-

3 White, Osnabrück Üniversitesi, Almanya İnsan Hakları Genel Müdürlüğü, Strazburg 2006, s.9-10.

Kaynak: AİHM, Holllanda'ya karşı X ve Y davası, No. 8978/80, 26 Mart 1985 tarihli karar ve AİHM Bulgaristan'a karşı M.C davası.

deni yargı ve konut. Bu araştırmalar kullanılan yöntem ile kapsamları bakımından birbirinden büyük ölçüde farklılık göstermekte, bu da bir genelleme yapılmasını zorlaştırmaktadır. Ortalama bir rakamla, kişi başına düşen yıllık maliyet en olası tahminle 40 Avro'dur. Başka bir ifadeyle, bu tür şiddetin neticesinde ortaya çıkan müdahale, polisiye tedbirler ile sağlık hizmetlerinin, nüfusu 10 milyon olan bir ülkeye yıllık yaklaşık maliyeti 400 milyon Avro olurken Avrupa Konseyinin yetki alanının tamamında sadece aile içi şiddetin yıllık maliyeti en az 33 milyar Avro'yu bulmaktadır.[4]

4 Kaynak: CDEG (2006) 3, adı geçen eser, s. 10-12.

Kılavuz İlkeler

Parlamenterler kadına yönelik şiddeti önlemek, mağdurlar ve/veya hayatta kalanlara yardım etmek, kadına yönelik şiddetin insan onuruna yapılan bir saldırı olduğu konusunda halkı bilgilendirmek ve aile içi şiddet eylemlerinin cezai suç olarak teşkili suretiyle bu tür şiddete karşı mücadelede aktif, kararlı ve gerçekten hayati bir rol oynayabilir. Aile içi şiddete bir son vermek ve zihniyetleri değiştirmek istiyorsak siyasi kararlılık sahibi olmak çok önemlidir.

Yapılabilecek olası şeyler arasında şunlar yer alır:

Kadına yönelik aile içi şiddete karşı net, kararlı bir tutum takınmak

- Aile içi şiddeti sona erdirmeye dönük faaliyetleri meclisin gündemine getirmek.
- Bu soruna dikkat çekmek için kamuoyu ve meclis görüşmeleri ile bu sorunla ilgili yasalar ve alınan diğer tedbirleri gözden geçirmek ve bunların etkililiğini ölçmek amacıyla meclis oturumları düzenlemek.
- Aile içi şiddete karşı siyasi ve resmi bir tutum takınmak; bu amaçla yapılabilecek şeyler arasında, meclisin aile içi şiddeti önlemeye dönük kararlılığını beyan ettiği bir resmi deklarasyon ya da bu tür şiddete karşı mücadele sözü vermiş ayrı ayrı parlamenterlerce imzalanan bir deklarasyon kabul edilmesi yer alabilir.

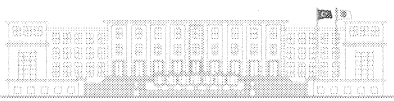

Yasa ve yönetmeliklerin iyileştirilmesi

Parlamento ve parlamenterler neler yapabilir?

Uluslararası belgelerin onaylanması

Parlamentolar, hükümetlerinden uluslararası belgelerin onaylanması ve uygulanması ile ilgili planları hakkında kendilerine bilgi verilmesini isteyebilir. Bu onaylama süreci parlamentonun onayını gerektiriyorsa parlamentolar hükümetleri bu amaçla ilgili uluslararası belgeleri onaylamak ve derhal yürürlüğe koymak üzere parlamentoya sevk etmeleri yönünde teşvik edebilir.

Ulusal hukukun uluslararası hukukla uyumunun sağlanması

Parlamentolar hükümetlerin uluslararası anlaşmalara uygun olan mevzuatı müzakereye sunmalarını sağlayabilir. Ayrıca, parlamenterler mecliste yasa çıkarma ve yasa tasarılarını müzakereye açma konusundaki anayasal haklarını kullanmalıdır. Böylece şu sonuçlar elde edilecektir:

- Kadına yönelik aile içi şiddeti önleyecek yasaların çıkarılması, bütçe tedbirlerinin alınması, ulusal planların yapılması. Bu kapsamda şunlar yapılmalıdır:

- Evlilik içi ırza geçmenin evlilik dışı ırza geçme ile aynı şekilde cezai suç olarak teşkili ve cezalandırılması, şiddeti uygulayan eşlerin evden uzaklaştırılması (henüz böyle bir hüküm öngörülmemişse),

  - Aile içi şiddet mağdurları ile çocuklarına sığınma evleri açılması,

  - İlgili personele (sağlık, çalışanları polis, yargı, sosyal hizmetler ve eğitim hizmetlerinde çalışanlar, vb.) eğitim verilmesi,

  - Aile içi şiddet uygulayanlar için tedavi merkezleri kurulması,

- Şiddetin türü ile şiddeti uygulayan-mağdur ilişkisi dahil cinsiyete göre dağılımı yapılmış veriler toplanması,

- Bakanlar Komitesinin Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararına dayalı yasalar ve ulusal eylem planları aracılığıyla kadına yönelik şiddeti önlemek ve bu şiddet türüyle mücadele etmek üzere etkili tedbirlerin alınması ve alınan tedbirlerin düzenli olarak değerlendirilmesi;

- Yeni girişimler teklif etmek ve mevcut olanları izlemek üzere aile içi şiddete yönelik çok partili parlamento komisyonları kurulması.

Ulusal eylem planlarının hazırlanmasına destek verilmesi

Parlamenterler halkın temsilcileridir ve aynı zamanda kendileri de sivil toplumun bir mensubudur ve kendilerini seçenlerin çıkarlarını temsil ederler. Seçmenleriyle yakın bir temas içinde olduklarından onların sorunlarının tamamen farkındadırlar. Ulusal ve uluslararası yasal yükümlülüklerin gözetilmesini sağlamaya dönük eylem planlarının hazırlanmasında yararlı bir rol üstlenebilirler – böylece, halkın gerçek ihtiyaç ve kaygıları eylem planlarına daha iyi yansıtılır.

Parlamenterler aşağıda yazılı olan yollardan katkıda bulunabilirler:

- Aile içi şiddetle ilgili çalışmalar yapan ulusal ve yerel sivil toplum kuruluşlarının yeni yasa ve yönetmeliklerin kabulü sırasında meclis görüşmelerine katılımının sağlanması,

- Pıp, paramedikal, eğitim-öğretim personeli, polis, özellikle kadınlarla çalışan sosyo-profesyonel gruplar ile sendika ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine aile içi şiddet konulu seminerler düzenlenmesi,

- Örneğin göçmen kadınlar ile daha önce göç etmiş kadınlar, Roman kadınları, diğer etnik azınlıklara mensup kadınlar, hamile,

sakat ya da korunmasız kadınlar, tehlikeli durumlarda bulunan kadınlar ile alkol veya uyuşturucu problemi olan kadınlar olmak üzere aile içi şiddetin tehlike ve sonuçlarına en çok maruz kalan gruplara özel ilgi gösterilmesi.

Zorunlu raporların sunulmasına destek verilmesi

Uluslararası belgelerin çoğu hükümetlere bu belgelere uygunluğu sağlamak için gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında düzenli rapor sunma yükümlülüğü getirir. Bu raporların hazırlanmasında yürütme organının yaptığı çalışmayı değerlendirmek halkın temsilcileri olarak özellikle parlamenterlerin üzerine düşen bir görevdir.

Parlamento denetiminin kullanılması

Parlamentolar denetim işlevlerini çeşitli yollardan gerçekleştirir: Hükümetlerin kendi faaliyetleri hakkında hazırladıkları raporların incelenmesi; bakanlara soru ve soru önergeleri verilmesi; özel komisyonlar kurulması; hükümetin eylemlerini denetlemek için saha ziyaretleri yapılması; iyileştirici tedbirlerin önerilmesi, v.b.

Parlamento ve parlamenterler ne yapabilirler?

Parlamento ve parlamenterler şunları yapabilir:

- Uluslararası yasal yükümlülüklerini yerine getirmeleri konusunda hükümetlere baskı yapılması,
- Aile içi şiddete ilişkin yasaların uygulanması konusunda gerçekleştirdiği faaliyetler ile aile içi şiddetle mücadeleye ayrılan kaynaklar hakkında hükümetlerden yanıt istenmesi,
- Kadına yönelik şiddet konusunda görev yapmak üzere bir meclis komiseri/ ombudsman atanması yönünde kampanya yapılması,

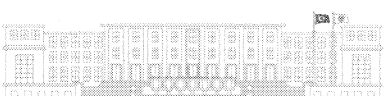

- Parlamenter Meclisi'nin kadına yönelik şiddete ilişkin çalışmalarıyla bağlantılı olan konuların meclis'te daha fazla görüşülmesinin sağlanması,
- Aile içi şiddet mağdurlarını desteklemeye ilişkin çıkarılan yasalar ile gerçekleştirilen faaliyetlerin kamuoyuna duyurulması için her türlü çabanın harcanmasının sağlanması,
- Hükümetlerin aile içi şiddete yönelik eylemlerinin denetlenmesi/değerlendirilmesine destek verilmesi, gerekli reformların yapılmasının teşvik edilmesi,
- Parlamenterlerin birbirlerinin bilgilerinden yararlanmaları, iyi uygulama alışverişinde bulunmalarını amaçlayan çalışma ziyaretleri programına aile içi şiddete karşı gerçekleştirilecek faaliyetlerin dahil edilmesi ve/veya aile içi şiddete ilişkin yasaları daha etkin hale getirmek isteyen parlamentolara teknik yardım sağlanması.

Parlamentodaki uygun mali kaynakların seferber edilmesi

Çoğu ulusal bütçe için parlamento onayı gerekir, bu da parlamentolara kamunun parasının nasıl kullanılacağı hakkında söz hakkı verir.

Parlamento ve parlamenterler ne yapabilirler?

Parlamento ve parlamenterler şunları yapabilir:

- Aile içi şiddetle mücadele için önemli miktarda bütçe ayrılmasının sağlanması. Parlamentolar genellikle ayrılan toplam bütçe tutarı dahilinde ulusal bütçelerin değiştirilmesi üzerinde ısrarla durabilir - böylece, bu sektör için yeterli miktarda bütçe ayrılmasını sağlayabilir.
- Aile içi şiddeti uygulayanlardan alınan para cezaları temelinde mağdurlar için bir tazminat fonu oluşturulması.

- Hükümetlerin kadına yönelik aile içi şiddeti önlemeyi amaçlayan uluslararası işbirliği planlarının finansmanına gönüllü katkıda bulunmaya teşvik edilmesi. Bu katkılar ulusal bütçelerde resmen öngörülmelidir,

- Hükümetler arası, parlamenter, yerel ve bölgesel düzeylerde belli ulusal projeler ile Avrupa projelerine finansman sağlamaları yönünde hükümetlerin teşvik edilmesi.

Her türlü eylem ve temsil düzeyinde kadına yönelik şiddetle mücadeleyi desteklemek için parlamenterlik sıfatının kullanılması

Parlamenterler öncelikle yerel seçim bölgelerinin seçilmiş temsilcileridir. Seçmenlerinin çıkarları için çalışırlar; seçmenlerinin insan haklarını korumak da bu kapsamdadır. Parlamenter ve parti üyeleri olarak değişiklik yapma nüfuz ve güçleri vardır. Sık sık toplumsal işlevler de üstlenirler. Yerel iş, sosyal ve kültürel aktörlerle temasları parlamenterleri halka ve halkın günlük sorunlarına –hatta özel sorunlarına– yakınlaştırır.

Parlamenterler ne yapabilirler?

Parlamenterler şunları yapabilir:

- Avrupa Konseyine üye devletlerde kadına yönelik şiddet sorununun kamuoyuna duyurulması, halkın kadına yönelik şiddeti insan onuruna yapılan bir saldırı olarak görmesinin sağlanmasına yönelik yöntemlerin önerilmesi, her vatandaşın kadına yönelik şiddeti durdurmak için bir şeyler yapmaya teşvik edilmesi;

- Öncelikle yerel ihtiyaç ve ilgi alanlarını – aynı zamanda onlara en iyi hizmet edecek projeyi - tespit ederek yerel şiddetle mücadele projelerinin hayata geçirilmesi, desteklenmesi ve projeler için fon oluşturulması. Bu projelerin uygulanmasında yer almak. Parlamenterler özellikle bu konularda başarılıdırlar.

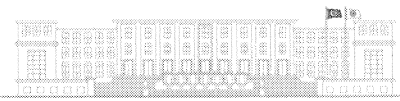

- Sivil toplum kuruluşları ile yerel ve bölgesel otoritelerin başlattığı şiddetle mücadele projelerine parlamento desteğinin sağlanmasına yardım edilmesi,
- Yerel otoritelerle daha fazla diyalog kurulması, yerel otoritelerin aile içi şiddetle mücadele konusunda teşvik edilmesi, karar alıcılar ile finansman sağlayan tarafların söz konusu otoritelerin çabalarına destek vermeye ikna edilmesi,
- Medyanın kalıplaşmış kadın imgelerinin aile içi şiddetin kanıksanmasını beraberinde getirebileceği konusunda uyarılması,
- Kendi partilerinin aile içi şiddeti önlemeye dönük faaliyette bulunmasının ve insan haklarının siyasi programları ve diğer rehber metinlerde öncelikli konu olarak yer almasının sağlanması.

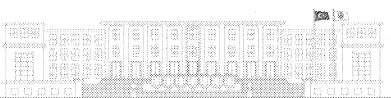

Soru-Cevap

Aile içi şiddetle ilgili bir şeyler yapmak istiyorsunuz ama meslektaşlarınız buna bir türlü yanaşmıyor mu? Aşağıda en sık itiraz edilen bazı konular ile birkaç karşı savı bulacaksınız.

"Şiddetle mücadele için önerdiğiniz tedbirler ağır külfet getiriyor."

Aile içi şiddet mağdurlarını korumak ve bu kişilere sosyal destek sağlamak ağır bir külfet getirse de bu şiddetin doğurduğu mali yükün altından kalkmanın külfeti çok daha ağırdır – yasal masraflar, tıbbi bakım, çalışma zamanı kaybı, acil barınma sağlama ihtiyacı, mağdurlara yönelik yasal ve psikolojik destek, vb.

Aile içi şiddeti önlemek için harcanan para bu şiddetin doğurduğu mali yükü azaltır, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi yollarını açar.

"Avrupa'nın her ülkesinde gerçekten aile içi şiddet var mı? Yoksa yalnızca belli sosyal gruplar ya da etnik azınlıklarla mı sınırlı?"

Kadına yönelik aile içi şiddet Avrupa Konseyine üye bütün devletlerde görülen bir sorundur ve insan onuruna yapılan bir saldırıdır. Yalnızca belli ülkeler, yaş grupları ya da topluluklarla sınırlı değildir, her aile ve her sosyal ortamda kendini gösterir.

Parlamenterler Meclisi aile içi şiddetin belli bir kültür ya da bölge ile sınırlanmasına karşı çıkar çünkü böyle bir sınırlama devletlerin aile içi şiddetin her türlü biçimini ortadan kaldırma yükümlülükle-

rini yerine getirememeleri sonucunu doğurabilir.[1] İstatistikler aile içi şiddetin göç eden topluluklarda daha yaygın olduğuna dair bir kanıt ortaya koymamaktadır. Bununla birlikte, göç eden topluluklardaki aile içi şiddet mağduru kadınlar dil bilmemeleri, aile baskısı, bazen de evlendikten sonra onları tamamen eşlerine bağımlı hale getiren yasal statüleri gibi nedenlerle ilave sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu yüzden, göç eden topluluklardaki aile içi şiddet mağduru kadınların yasal haklar ve korumaya eşit ve etkin erişimini sağlayacak özel tedbirler alınmalıdır.

"Aile içi şiddet dahil erkeğe karşı şiddetten neden hiç bahsedilmiyor?"

Avrupa Konseyi, eşleri ya da aileleri tarafından erkeklerin de psikolojik ya da fiziksel şiddete maruz kalabileceğini kabul eder (bakınız Bakanlar Komitesinin üye devletlere yönelik kadının şiddete karşı korunması hakkında Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararına ilişkin gerekçe). Aynı zamanda, bazı ülkelerde kadınlar tarafından yöneltilen şiddete maruz kalan erkeklerle ilgili yapılan araştırmalar istatistiksel açıdan erkeğe yönelik şiddetin şu anda önemsiz bir olgu olduğunu göstermektedir.

Dahası, kadın ve kızlara yönelik şiddetle ilgili olarak alınan özel tedbirler, diğer şiddet tipleri ile karşılaştırıldığında şiddete karşı alınan tedbirlerin nedenlerini haklı kılar. Nedenlerden biri, kadın ve erkekten birinin diğeri üzerinde genel olarak hakimiyet kurmasıdır. Bir başka gerekçe ise, toplumun sık sık bu olguyu kabul etmeye hazır olmasıdır. Öte yandan, kızlara yönelik şiddet kültürel ya da dini geleneklerin bir ifadesi olarak ortaya çıkmakta, bu da söz konusu kalıplara uygun olmaktadır.

---

1 10934 no'lu belge (19 Mayıs 2006): "Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi, Cliveti.

2 Bakanlar Komitesinin üye devletlere yönelik kadının şiddete karşı korunması hakkındaki 30 Nisan tarih ve Rec (2002)5 sayılı Tavsiye Kararı, karar gerekçesi, 24 üncü paragraf.

Bu nedenle, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Aralık 1993 tarihinde kabul edilen Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine ilişkin Deklarasyonda açık bir şekilde, "kadına yönelik şiddet kadın ve erkek arasındaki erkeğin kadın üzerinde hakimiyet kurması ve ayrımcılık yapması ve kadının ilerlemesine engel olması sonucunu doğuran tarihsel güç eşitsizliğinin bir göstergesidir" ve "kadına yönelik şiddet kadınları erkeklere göre ikincil konumda kalmaya zorlayan temel sosyal mekanizmalardan biridir" hükümlerine yer verilmektedir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Komitesine sunulan bir raporda kadına yönelik şiddet Özel Raportörü Yakın Ertürk şunları ifade etmektedir: Bu, kökü ataerkil düzende aranması gereken evrensel bir olgudur. Ataerkil düzenin temelinde ise bir sosyal grubun türlerin sosyal açıdan kabul edilebilir doğurganlık çizgilerini sürdürme ve kontrol etmedeki ilgisi yatar. Bu bağlamda, kurumsallaştırılmış özel bir mekanizma olarak erkeğin gücü kadının doğurganlık kapasitesi ve cinselliğini kontrol etmek için kullanılır. [...] Ataerkil sistemin sahip olduğu bu temel düzen şiddetin ya da şiddet tehdidinin belirttiğimiz hakimiyet sisteminin uygulanması ve sürdürülmesi için meşru bir mekanizma olarak kullanıldığı kültürlerin bir araya gelmesini ifade eder.

Bunlar, Avrupa Konseyi'nin kampanyasına kadına yönelik şiddeti odaklamasının nedenlerinden bazılarıdır.

Kaynak: Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey, E/CN.4/2004/66 sayılı belge, Kadının insan haklarının entegrasyonu ve cinsiyet perspektifi: kadına yönelik şiddet – kadına yönelik şiddeti önlemek için uluslararası normların etkin uygulamasına doğru, 26 Aralık 2003.

"Aile içi şiddeti varlığını kabul ettiremiyorum – basın ve seçmenlerim bu konuya ilgisiz."

Biz aile içi şiddeti kınarken insan haklarını ve kişi onurunu yüceltiyoruz. Bu seçmenleri günlük yaşamlarında etkileyen bir şeydir ve

parlamenterlerin sessizliği bozmak, bu konu üzerinde çalışmaya başlamak - aynı zamanda seçmenlerinin günlük yaşamlarını değiştirmek – gibi bir şansları vardır.

Biz aile içi şiddeti kınarken aynı zamanda daha fazla cinsiyet eşitliği için mücadele ediyor, erkeği kadın karşısında güçlü kılan ve kadının yaşamının kontrolünü erkeğe veren ataerkil kültüre karşı savaşıyoruz.

Aile içi şiddetin önlenmesi sosyal anlamda başarılması gereken önemli bir konudur – aile içi şiddeti önlemeyi başardığımızda bu kadın, erkek, toplumun tamamı için faydalı olacaktır.

Her gün, medyada aile trajedileri boy göstermekte, bu da toplumun belli kesimlerini korumak için otoritelerin ne kadar az şey yapabildiklerini ortaya koymaktadır. Aile içi şiddetle mücadele ederken parlamenterler medyaya bir hukuk devletinde kabul edilemeyecek bir duruma seyirci kalmayacaklarını ve böyle bir durumu kabul etmeyeceklerini gösterirler.

> ***"Değişen bir şey olmayacak, şiddet uygulayan bir kocayı evinden uzaklaştıramayacaksınız – çünkü kendi evi ve orada yaşamaya hakkı var!"***

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1 no'lu Protokolün 1 inci Maddesinde şu hükme yer verilmektedir: "Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

Bir kişi aile içi şiddetten dolayı risk altına girdiğinde polis, mülkiyetin kime ait olduğuna ve evde bulunanların itirazlarına bakmaksızın şiddeti uygulayanı derhal evden uzaklaştırabilmelidir.

Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararı kuralların sınırlandırılmasını, şiddeti uygulayanın mağdurun konutuna ve/veya diğer yerlere yaklaş-

masının yasaklanmasını öngörmektedir (eskiden mağdur olan kişi evden ayrılmak zorundaydı). Avrupa Konseyine üye bazı devletlerde hali hazırda mağduru koruyan ve mağdurun evinden ayrılarak ayrıca bir travma yaşamasını engelleyen yukarıdakilere benzer kurallar uygulanmaktadır. Örneğin Avusturya'da polis idari tedbir olarak şiddeti uygulayanı evden uzaklaştırabilmekte, bu daha sonra mahkemelerce de hükme bağlanmaktadır.

Örnek Uygulamalar

Belirli Parlamenter Girişimler – Birkaç Örnek

Aile İçi Şiddet, Cezayı Ağırlaştırıcı Suç

Fransa: 4 Nisan 2006 tarih ve 2006-399 sayılı yasa. Eşler/ partnerler tarafından uygulanan ya da çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi ve cezalandırılmasına ilişkin daha sıkı tedbirler getirmektedir.

Söz konusu yasa şiddet uygulayan önceki ya da şimdiki eşler/ partnerlere daha ağır cezalar öngörmektedir.

İspanya: Cinsiyete dayalı şiddete karşı kapsamlı koruma sağlanmasına ilişkin tedbirler hakkındaki 1/2004 sayılı yasa uygulanmaktadır.

Eş/partner tarafından uygulanan şiddet cezayı ağırlaştırıcı suçtur ve ağır ceza gerektirmektedir. Örneğin Ceza Yasasının 147 inci Maddesi uyarınca saldırı ve yaralama suçu için verilen normal hapis cezası 6 ay ila 3 yıl arasında değişmekte, suçun eş/partner tarafından işlenmesi halinde bu ceza 2 ila 5 yıla kadar çıkmaktadır.

Güney Kıbrıs: Aile içi şiddet yasası

Bu yasa uyarınca aile içinde uygulanan şiddet cezayı ağırlaştırıcı suç teşkil etmekte ve Ceza Yasasında öngörülen diğer şiddet türlerinden daha ağır bir cezayı gerektirmektedir.

Aile İçi Şiddet Mağdurları İçin Sığınma Evleri Açılması ve Barınma Sağlanması

Konut/Kira Sözleşmeleri Mevzuatı

Birleşik Krallık: 1996 tarihli Konut Yasası, 2002 tarihli Evsizlik Yasası, Davranış Kuralları ile birlikte 2002 tarihli Evsizlik Nizamnamesi (öncelikli barınma ihtiyacı) (İngiltere)

Söz konusu Nizamnamenin 6 ncı Maddesinde öncelikli kişi tarifi şöyle yapılır: bir başkası tarafından şiddete maruz kalma ya da bir başkası tarafından gerçekleşmesi muhtemel tehditlere maruz kalma sebebiyle barınacak yeri kalmayan kişiler.

Davranış Kuralları ise yerel otoritelerin yasayı uygularken ve belirli durumlarda riskleri değerlendirirken şiddet kanıtı arama ya da şiddeti uygulayanla temas kurma zorunluluğunu ortadan kaldırır. Bu, aile içi şiddetin doğurduğu etkilerin bazen kümülatif bir nitelik arz ettiği ve zaman içinde tekrarlayan olayların mağdurların özgüvenlerini zayıflatabileceği ve onları daha korunmasız bir duruma sokabileceğini ortaya koymaktadır.

Kanada: Quebec Medeni Kanununu değiştiren 174 üncü Maddesi

Mağdur ya da çocuklarının güvenliğini tehlikeye düşüren aile içi şiddet ya da cinsel saldırı vakalarında Quebec Medenin Kanununun 174.1 no'lu Maddesi uyarınca kira sözleşmesinin iptali mümkün olabilmektedir. Ev sahibi tehlikeli bir durumun bulunduğuna dair bir bildirimi bir kamu görevlisi ya da Adalet Bakanlığınca atanmış bir temsilci tarafından imzalanmış bir beyanname ile birlikte üç ay önceden yapmak zorundadır. Bildirimi imzalayan kişi ilk önce mağdur ya da onun adına düzenlenmiş, maruz kaldığı (ya da daha önce maruz kaldığı) riski gösteren bir beyannamenin bulunup bulunmadığına bakmalıdır. Bütün bunlarla birlikte mağdurun içinde bulunduğu durumu bilen kişilerden de belge istenmelidir.

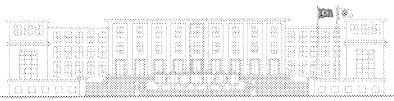

Fransa: İskan Bakanlığı ve Kadın Hakları Bakanlığı Genelgesi

Söz konusu genelge daire başkanlarının olanakları kıt olan kişiler için daireye ait eylem planları hazırlarken evin reisi olan kadınlar ile çocuklarıyla birlikte aile içi şiddet mağduru olanlar dahil olmak üzere sıkıntıda olan kadınların özel ihtiyaçlarına öncelik vermesini öngörmektedir.

Kadın ve Çocuk Sığınma Evleri

Türkiye: Belediyeler Kanunu

24 Aralık 2004 tarihinde yürürlüğe giren Belediyeler Kanununun (5272 sayılı Kanun) 14 üncü Bölümü büyük şehirler ile nüfusu 50.000'in üzerinde olan şehirlerde kadın ve çocuk sığınma evleri kurma zorunluluğu getirmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü anılan kanun uyarınca yerel otoritelerin kadınlara yönelik hizmetlerinde yönlendirme sağlayacak standart bir model hazırlamaktadır. Bu model belediye ve valiliklere yollanmıştır. Söz konusu sığınma evlerini belli bir kalite düzeyinde tutmak için normlar geliştirilerek büyük şehirlere gönderilmiştir.

Şiddet Uygulayan Eşlerin Evden Uzaklaştırılması

Avusturya: Aile içi şiddete karşı koruma hakkındaki 1 Mayıs 1997 tarihli 2003 yılında değiştirilen Federal Yasa (1 Ocak 2004'te yürürlüğe girmiştir)

Söz konusu yasa polise evde diğerleri için tehdit oluşturan kişileri diğerleriyle ilişkisi ya da evin sahibi olarak haklarına bakmaksızın 10 gün süre ile evden uzaklaştırma yetkisi vermektedir; bu süre mağdurun talebiyle uzatılabilmektedir.

2003 yılında yapılan değişiklik ile bu koruma aile ya da aile benze-

ri bir ilişkide şiddet uygulama potansiyeli olan biriyle yaşamakta ya da yaşamış olan herkesi kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu tedbirleri uygulama yetkisi poliste olup, mağdurun herhangi bir şey yapmasına gerek yoktur. Şiddet uygulayan kişinin evine ya da "Etkili koruma için mağdurun ihtiyaçları"'nda belirtilen mağdurun sık gittiği yerlere (işyeri, okul, vb.) girmesi yasaklanmaktadır.

Serbest bırakılabileceklerinden tutuklanan suçlulara karşı polisin ayrıca tedbir istemesi gerekmektedir. Bu tedbir kabul edilmezse mağdur bundan derhal haberdar edilmelidir.

Polis 24 saat içinde mağdurla görüşür ve davayı ildeki adli makama sevk eder, adli makam da mağdurla temasa geçerek mağdura sahip olduğu hakların korunması ile ilgili ücretsiz danışmanlık hizmeti ve yargılama sürecinde ücretsiz destek verir.

Aile İçi Şiddet Vakalarında Başvurulacak İlk Merci - Polis

Aile içi şiddet mağdurlarının çoğu yardım için ilk etapta polise başvurur – ancak polis başvuru yapan mağdurların şikayetlerinin değerlendirilmesinde her zaman gereken ihtimamı göstermemektedir. Bazı ülkelerde kadına yönelik şiddetin belli biçimleri geleneksel olarak özel meseleler olarak görülmektedir – bu da mağdurların adalete ulaşamaması ve suçları ihbar etmekten caydırılmaları sonucunu doğurmaktadır. Araştırmalar kadın mağdurların yalnızca %2 ila %20'sinin şikayette bulunduğunu ya da bu şikayetlerini ancak tekrar tekrar şiddete maruz kaldıklarında yaptıklarını göstermektedir.

Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar bağlı oldukları polis karakoluna gittiklerinde iyi karşılanmalı, bu kadınlar polisin kendilerine saygılı davranacağı, yardım ve koruma sunacağı ve yapılması gereken işlemleri anlatacağı konusunda polise güven duymalıdır. Bu kadınlara ayrıca şiddeti uygulayana karşı uygun yasal işlemin baş-

latılacağı güvencesi verilmelidir. İnsan haklarına ya da mağdur koruma gerekliliklerine uygun davranmayan polis memurları hakkında kovuşturma başlatılmalı ya da bu polis memurları disipline sevk edilmelidir. Buna örnek olarak tecavüz mağdurlarına yönelik davranışlara ilişkin İngiltere'nin benimsediği yaklaşım, Strasbourg emniyet müdürlüğündeki Aile içi Şiddet Birimi (Fransa'da başka örneği yoktur) ve Paris polis karakollarında tayin edilen "özel polis memurları" verilebilir.

Avusturya'da, birçok Eyalet mağdurların bilgilerini özel bir yönlendirme merkezine (eylem merkezi) göndermeleri konusunda polise yetki ya da talimat vermekte, bütün yasaklar ve polisin müdahale edebileceği aile içi şiddet vakaları hakkında polisi bilgilendirmektedir.

Danimarka'da, polis eğitimi kadına yönelik şiddeti de kapsamaktadır.

Almanya'da, sosyal hizmet görevlilerine eğitim veren okullardan birçoğu aile içi şiddet konusunu derinlemesine işlemekte, bazı Eyaletler polis için özel eğitim programları düzenlemekte ve polis birimlerine eğitim almış yönlendirici kişiler tayin etmektedir; hükümet de polis ve hastane personelini eğitmeye dönük etkileşimli CD-Rom'lar hazırlamaktadır.

Kaynak: 10934 sayılı belge (19 Mayıs 2006), "Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" raportör: Cliveti (Romanya, Sosyalist Grup).

Aile içi şiddet mağdurlarının ekonomik açıdan ayakta kalmalarının garanti edilmesi

Mağdurlar için bütçe ayrılması

Birleşik Krallık: 2004 tarihli Aile İçi Şiddet, Suç ve Mağdurlar Yasası

- Cezai yaralanma vakalarında tazminat düzenlemelerinden sorumlu otorite suçlulara mağdurlara tazminat ödeme zorunluluğu getirebilir.
- Ağır suç işleyen ve suçlarını tekrarlayanlara tutuklandıklarında ilave para cezaları verilmekte, toplanan paralar mağdurlar için oluşturulan özel bir fona yatırılmaktadır.

Aile İçi Şiddet ve Göç Yasası

Avusturya: Yabancılara verilen çalışma izni sayısının sınırlanmasına ilişkin Yönetmelik

Söz konusu Yönetmelik uyarınca yabancılara verilen çalışma izni sayısının yasal sınırı aile içi şiddet dahil belli durumlarda artırılabilmektedir. Bu hüküm anılan Yönetmeliğe 1997 yılında eklenmiştir *(Federal Law Gazete II,* No. 256).

Amaç, aile içi şiddete maruz kalan kadın göçmenlerin geçimlerini sağlayabilmeleridir ancak, kurallar aşırı kısıtlayıcı olmuştur. Bu doğrultuda 2003 yılında söz konusu Yönetmeliğe yeni hükümler eklenmiştir *(Federal Law Gazette II,* No.249). Şu anda çalışma iznine hak kazanmak için aşağıdaki koşulların karşılanması yeterli olmaktadır: eşin şiddet uyguladığını gösteren polis raporu (eskiden nihai bir cezai tutuklama gerekliliği söz konusuydu); yabancılar hukukuna göre boşanmış olma (eskiden, bir Avusturya mahkemesince verilmiş, kabahate dayalı boşanma kararı gerekiyordu); ya da doktor, hastane, eylem merkezi, kadın sığınma evi, gençlik yardım bürosu, vb. gibi ehliyetli kişi ya da kuruluşlarca düzenlenmiş veya verilmiş aile içi şiddeti gösteren rapor ya da onay.

Aile İçi Şiddet ve İş Yasası

İspanya: Cinsiyete dayalı şiddet mağduru devlet memurlarına ilişkin Yönetmelik. İspanya Hükümeti Aralık 2005'te Concilia Planını

imzalamıştır. Bu plan ülkedeki 500.000 devlet memurunu ilgilendirmekte ve devlet memurlarına aşağıda yazılı hakları vermektedir:

- Bir başka birime geçme ya da bir başka yere taşınma başvurusunda bulunma hakkı

Cinsiyete dayalı şiddete tabi olan ve işlerinden ayrılmak zorunda kalan devlet memurları bir başka birim ya da yere atanmaları için başvuruda bulunabilmektedirler.

- Aday memurluk statüsündeyken dahi özel izin alma hakkı

Concilia Planı devlet memurlarına kendilerini etkili bir biçimde savunabilmeleri için aday memurken dahi özel izin verilmesine olanak tanımaktadır. İlk iki ay için maaşlarını herhangi bir kesinti olmadan almaktadırlar.

Avrupa Konseyinin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konusundaki Çalışmalarının Seçilmiş Bir Kaynakçası

Hükümetler Arası Faaliyetler

Bakanlar Komitesinin üye devletlere yönelik kadının şiddete karşı korunması hakkındaki Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararı.

Kadının şiddete karşı korunması hakkında Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararının Uygulanması ve Takibi (EG-S-MV (2004) Rap Fin rev), İnsan Hakları Genel Müdürlüğü, Strasbourg, 2005.

Kadına yönelik şiddetle mücadele: Avrupa Konseyine üye devletlerde alınan tedbirler ve gerçekleştirilen faaliyetler hakkında envanter çalışması (CDEG (2006) 3), Prof. Dr. Carol Hagemann-White, Osnabrück Üniversitesi, Almanya, İnsan Hakları Genel Müdürlüğü, Strasbourg, 2006.

Aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddetle mücadele için Avrupa Konseyi Kampanyası Tasarısı, CM (2006) 93, 21 Haziran 2006 tarihinde Bakanlar Komitesince Kabul edilmiştir.

Kadın ve çocuklara yönelik şiddete karşı polisiye tedbirlerin alınmasında VİP Rehberi, Vizyon, yenilik ve profesyonellik, Avrupa Konseyi, Polis ve İnsan Hakları 1997-2000, Prof. Liz Kelly tarafından hazırlanan program.

Parlamenter Asamblesince Yayınlanan Metinler

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar hakkında 1512 (2006) sayılı Karar, 28 Haziran 2006 tarihinde Parlamenterler Asamblesince kabul edilmiştir.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar hakkında 1759 (2006) sayılı Tavsiye Kararı, 28 Haziran 2006 tarihinde Parlamenterler Asamblesince kabul edilmiştir.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar hakkında 10934 sayılı belge (19 Mayıs 2006) raportör: Cliveti (Romanya, Sosyalist Grup).

Avrupa'da kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele kampanyası hakkında 1681 (2004) sayılı Tavsiye Kararı.

Avrupa'da kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele kampanyası hakkında 10273 (16 Eylül 2004) sayılı belge, raportör: Branger (Fransa, Avrupa Halk Partisi Grubu).

Bu el kitabı parlamenterler için pratik bir araçtır . Kampanyayı desteklemek ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye katkı yapmak isteyen, halkın seçilmiş temsilcileri için pratik fikirleri ortaya koymaktadır. Bu el kitabı sorunun genel görünümü, soru-cevap, parlamentolar için örnek uygulamalar bölümleri ile bu konu üzerinde Avrupa Konseyinin yaptığı çalışmaların seçilmiş bir kaynakçasını içermektedir.

Şimdi, parlamentolarımızda bu sessizliği bozmanın ve kadına yönelik aile içi şiddetle kararlı bir mücadeleye girişmenin zamanıdır.

René van der Linden

Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi Başkanı

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar

www.coe.int/stopviolence

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi

AS/Ega/Inf (2006) 13

14 Kasım 2006

Aegainfdoc06 2006

Kadın ve Erkek Eşitliği Komisyonu

"Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar": Parlamenter Eylem Günü'nde (24 Kasım 2006) parlamentolarca benimsenecek resmi deklarasyona ilişkin öneriler

Öneriler Lüksemburg için temaslardan sorumlu parlamento üyesi (Lüksemburg, SOC) Lydie Err tarafından sunulmuş, temaslardan sorumlu parlamenterlerce 19 Ekim 2006 tarihli toplantılarında Strazburg'da değiştirilmiştir

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

1. Biz, insan haklarını savunmayı kendine görev edinmiş parlamenterler olarak aile içi şiddeti açıkça ve koşulsuz olarak kınarız. Aile içi şiddet kadın-erkek eşitsizliğinden doğup beslenir. Aile içi şiddet coğrafi sınır, yaş, ırk, ya da herhangi bir etnik kökene mal edilemez. Her ailede ve her türlü sosyal çevrede kendini gösterir.

2. Biz, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelenin, kadın-erkek ayrımı gözetmeksizin herkesin temel haklarının gözetildiği daha adil bir topluma ulaşmamızı sağlayacağına inanıyoruz.

3. Aile içi şiddetin bedeli ağırdır:

3.1 Her şeyden önce, günlük yaşamı kabusa dönüşen kadın için kişisel bir bedeli vardır.

3.2 Öte yandan, sağlık hizmetleri, emniyet hizmetleri ile adli sistem ve sosyal destek hizmetlerinin yükü omzuna binen toplum için de bir külfettir.

4. Biz, parlamenterler ve halkın vekilleri olarak, kadına yönelik aile içi şiddetin hem ulusal parlamentolarımızda hem seçim bölgelerimizde siyaset gündemimizin ilk sıralarına yerleştirilmesi gerektiğini kabul ederiz. Avrupa Konseyi'nin aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddetle mücadele kampanyasını desteklemeyi ve bu kampanyanın mevcut bütün parlamento kanalları marifetiyle uygulanması konusunda desteklerimizi sunmayı taahhüt ederiz.

5. Biz:

5.1 Aile içi şiddetin kabul edilemez bir olgu olarak resmen kabulü için mücadele etmeyi,

5.2 Şiddet sorununun araştırılması, anlaşılması ve bu sorunla mücadele edilmesini sağlamayı,

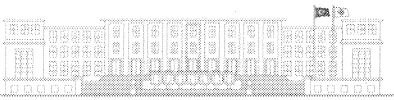

5.3 Çeşitli Avrupa ülkelerindeki mevcut örnek uygulamalardan yola çıkarak ve sivil toplum kuruluşlarının sahip olduğu deneyimi dikkate alarak, şiddet mağdurlarının korunması ve şiddet uygulayanların tedavisine olanak tanıyan özel yasal düzenlemeleri yapmayı,

5.4 Yürürlükteki mevzuatı değerlendirmeyi, gerekirse değiştirmeyi,

5.5 Bu alanın yanı sıra medyada çalışan bütün profesyonellerin şiddet sorunu hakkında bilgi, anlayış ve bilinçlerini artırarak şiddetin tanımlanması, böylece şiddetle daha iyi mücadele edilmesini sağlamaya,

5.6 Şiddetin kabul edilemez bir olgu olduğunu şiddet mağdurları ile şiddet uygulayanlara gösteren ve tüm topluma, en başta da şiddet mağdurlarının yakınlarına şiddetin önlenmesi çabalarında yer almalarını sağlamaya dönük bilinçlendirme kampanyaları yürütmeye,

5.7 Diğerlerinin yanında, siyasi sorumluluk sahibi olanlar, mağdur destek hizmetlerinde çalışanlar, polis, tıp personeli ile eğitim-öğretim personeline şiddetin tanımlanması ve önlenmesine yönelik eğitim verilmesi dahil kullanılabilecek her türlü yolu bu amaçla kullanmayı,

5.8 Ücretsiz yasal yardım ve arabuluculuk dahil mümkün olan her türlü yöntemi kullanarak aile içi şiddet mağdurlarına uzun süreli destek vermeyi ve şiddet uygulayanların tedavisini sağlamayı,

5.9 Bu konuda kamuoyunun dikkatini sürekli canlı tutmayı

taahhüt ederiz.

1512 (2006) Sayılı Tavsiye Kararı[1]

1. Parlamenter Meclisi, Avrupa'da kadına yönelik artan aile içi şiddeti kınar. Kadına yönelik aile içi şiddet bütün Avrupa Konseyi üyesi ülkeleri etkileyen bir sorundur ve ciddi insan hakları ihlallerine neden olmaktadır. Parlamenter Meclis aile içi şiddetin belirli bir coğrafi sınırı, yaşı ve ırkı olmayan, her ailede ve her türlü sosyal ortamda kendini gösteren bir sorun olduğuna vurgu yapar.

2. Aile içi şiddet çeşitli biçimlerde uygulanır: fiziksel, cinsel, psikolojik ya da maddi. Aile içi şiddet en yaygın insan hakları ihlallerinden biridir ve Avrupa Konseyi bütün ülküler bu sorunla mücadele edilmek zorundadır. Parlamenter Meclisi, devletlerin kadına yönelik her türlü şiddeti önleme yükümlülüklerini yerine getirmelerini engelleyebileceğinden kültürel ya da dini görecelik temelinde getirilen her türlü savı reddeder.

3. Parlamenter Meclisi, Avrupa Konseyi üye devletlerinin devlet ve hükümet başkanlarının Asamblenin tavsiyelerine olumlu cevap vermiş olmalarını, Varşova Zirvesinde (16-17 Mayıs 2005) kabul edilen Eylem Planı kapsamına aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddetle mücadele için Avrupa çapında bir kampanyayı dahil etmelerini ve Bakanlar Komitesinin bu kampanyayı 2006 sonlarında başlatma kararını memnunlukla karşılar. Asamble özellikle konunun parlamenter boyutuna katkı yaparak bu girişimde kendi üstüne düşeni yapmaya kararlıdır.

4. Ulusal parlamentoların aile içi şiddeti önleme, şiddet mağdurlarına destek olma ve toplumu bilgilendirmede kilit rol oyna-

1 *28 Haziran 2006 tarihli Genel Kurul Toplantısı (20. Oturum) (bakınız Kadın ve Erkeklere Eşit Fırsatlar Sağlanmasına Yönelik Komite raporu, Doc. 10934; raportör: Cliveti).*

28 Haziran 2006 tarihli Genel Kurul (20. Oturum) tarafından kabul edilen metin.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

yabileceğine inanan Meclis, üye ülkelerin ulusal parlamentoları, gözlemci statüsündeki parlamentolar, Avrupa Parlamentosu ve Nordik Konseyi ile işbirliği içinde, Avrupa Konseyi'nin kampanyasına yönelik parlamenter desteği oluşturacak olan "Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" başlıklı bir girişim başlatmaya kararlıdır. Meksika Kongresinin Temmuz 2005 tarihinde aldığı, Parlamenter Meclisi'nin bu girişimine katılma kararını memnuniyetle karşılar.

5. Aynı şekilde, Parlamenter Meclisi, Avrupa Konseyi üye ülkelerinin ulusal parlamentoları ile gözlemci parlamentolarını:

5.1. Tüm Avrupa Konseyi üye ülkelerinde, Avrupa Konseyi'nin Avrupa çapında düzenlenecek kampanyası ile aynı tarihe rastlayacak şekilde, kadına yönelik şiddeti önleme meselesini 2006 Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Günü'nün en önemli konusu haline getirmek üzere, 24 Kasım 2006 tarihinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi parlamenter eylem günü organize etmeye,

5.2. 24 Kasım 2006 günü, ulusal parlamentoların kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleye olan bağlılıklarını teyit eden bir resmi deklarasyon benimsemeye,

5.3. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için yapılacakların bir zaman çizelgesini çıkararak 2006 yılından 2008 yılına kadar Avrupa çapındaki kampanyanın hazırlanması, hayata geçirilmesi ve uygulanması aşamalarına aktif olarak katılmaya,

5.4. Parlamenterleri kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede yakaladıkları her fırsatta bireysel ya da resmi bir tutum takınmaları konusunda teşvik etmeye,

5.5. Kadına yönelik aile içi şiddeti kınayan kamuoyunda ve parlamentoda müzakereler ve aile içi şiddetle ilgili yasalar ve alınan diğer tedbirlerin etkililiğini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla meclis oturumları düzenlemeye,

5.6. Kadına yönelik aile içi şiddete bir son vermek üzere uygun yasal tedbirler ile bütçe tedbirlerini ve bunların olmadığı yerlerde, evlilik içi ırza geçmeyi evlilik dışı ırza geçme ile aynı kapsama alarak cezai bir suç olarak kabul eden ve şiddeti uygulayan tarafın evden uzaklaştırılmasını öngören tedbirleri almaya,

5.7. Çıkarılan yasa ve alınan tedbirlerin, uygun olduğu hallerde bu konularda faaliyet gösteren kamuoyu temsilcileri ile sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde tatmin edici bir düzeyde uygulanmasını sağlamaya,

5.8. Özellikle aile içi şiddet mağdurları ile bunların çocuklarına sığınma evleri açmak, polis karakollarında aile içi şiddet mağdurları için destek birimleri kurmak, ilgili personele (sağlık, polis, yargı, sosyal hizmetler ve eğitim hizmetleri, vb. alanlarda görevli personel) eğitim vermek, kadınların polise yaptığı başvuruların ciddiye alınmasını sağlamak, bu tür şiddeti uygulayanlar için tedavi merkezleri kurmak ve cinsiyet, şiddet türü ile şiddeti uygulayan - mağdur ilişkisi dağılımı temelinde istatistikleri toplamak suretiyle kamu otoritelerini aile içi şiddetle etkin mücadele için gerekli işlemleri yapmaya teşvik etmeye,

5.9. Bakanlar Komitesi'nin kadının şiddete karşı korunması hakkındaki Rec(2002)5 sayılı Tavsiye Kararında yer verilen normların uygulanmasının önündeki engelleri tespit etmeye,

5.10. Aile içi şiddete yönelik olarak düzenlenecek bir bilgi ve önleme kampanyası ile sağlık hizmetlerinde görevli personelin katkısıyla aile içi şiddet mağdurlarının tespitine yönelik bir kampanyayı ulusal düzeyde hayata geçirmeye,

5.11. Aile içi şiddet mağdurlarının desteklenmesine ilişkin alınan yasal tedbirler ile mevcut düzenlemeleri kamuoyuna duyurmak için her türlü çabayı göstermeye,

5.12. Başta göç eden toplumlardaki kadınlar, Roman kadınları, diğer etnik azınlıklara mensup kadınlar, hamile, sakat ya da

korunmasız kadınlar ile tehlikeli durumlarda bulunan kadınlar ya da alkol veya uyuşturucu problemi olan kadınlar olmak üzere aile içi şiddetin risk ve sonuçlarına özellikle maruz kalan kadınlara özel ilgi göstermeye,

davet eder.

6. Parlamenter Meclisi, Avrupa Konseyine üye ülkelerin ulusal parlamentoları ile gözlemci parlamentolara:

6.1. Hükümetlerarası, parlamenter, yerel ve bölgesel düzeylerde belirli ulusal faaliyetler ile Avrupa çapındaki faaliyetlere finansal destek sağlamak,

6.2. Aile içi şiddetle mücadele etmek ve mağdurları desteklemek için ulusal düzeydeki girişimlere fon ayırmaları ve yürüttükleri uluslararası işbirliği programlarına Avrupa Konseyi üye devletleri ile gözlemci statüsündeki devletlerde aile içi şiddetle mücadeleye yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesi ya da güçlendirilmesine destek vermek,

6.3. Aile içi şiddetle mücadele eden yerel sivil toplum kuruluşlarına destek vererek ve bu kuruluşların yasa tasarıları ile yasal düzenlemelere ilişkin meclis görüşmelerine katılımlarını sağlamak,

6.4. Aile içi şiddetle mücadele konusunda yasal çerçevelerini iyileştirmeyi arzu eden parlamentolara, örnek uygulamalar ile ilgili görüş alışverişinde bulunmak ve teknik yardım sağlamak üzere çalışma ziyaretleri gerçekleştirmek,

6.5. Her üye ülkenin ulusal parlamentosu ile Parlamenter Meclisi arasında irtibatı sağlamak ve Parlamenter Meclis kampanyasının ulusal düzeyde uygulanmasını teşvik açısından lider bir rol üstlenmek üzere bir parlamento üyesini görevlendirerek bu üye için sekreterya hizmeti temin etmek,

6.6. Avrupa Konseyi'nin Avrupa çapında başlattığı kampanyanın yerel ve bölgesel düzeyde uygulamaları ve tıp, paramedikal, eğitim hizmetlerinde görevli personel, polis memurları ile özellikle kadınların çalıştığı sosyo-profesyonel gruplar, sendika temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile aile içi şiddet konulu seminerler düzenlemeleri yönünde yerel ve bölgesel otoriteleri teşvik etmek,

6.7. Avrupa Konseyi'nin Avrupa çapında başlattığı kampanyayı desteklemeleri yönünde medyayı teşvik etmek ve kalıplaşmış kadın imgelerini kullanmalarının aile içi şiddeti önemsiz bir olgu gibi gösterebileceği hususunda dikkatlerini çekmek suretiyle aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddetle mücadele için Avrupa Konseyi'nin Avrupa çapında başlattığı kampanyayı desteklemeleri çağrısında bulunur.

7. Parlamenter Meclisi, Avrupa Parlamentosu'nun 2 Şubat 2006 tarihinde kabul ettiği "Kadına yönelik şiddetle mücadelede mevcut durum ve gelecekte yapılabilecekler" başlıklı raporu memnunlukla karşılar ve Avrupa Parlamentosu'nu aile içi şiddeti kabul edilemez bir insan hakları ihlali olarak kınamak ve Avrupa Birliği'ndeki kamu otoriteleri ile kamuoyunun kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleye duyulan ihtiyaç konusundaki bilincini artırmak üzere Parlamenter Meclisi'nin "kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" girişimine katılmaya davet eder.

8. Parlamenter Meclisi başta Parlamentolararası Birlik, Nordik, Nüfusu Az Olan Avrupa Devletleri Parlamento Forumu ile Güneydoğu Avrupa İstikrar Paktı parlamentosu üyesi kadınların kurduğu ağ olmak üzere uluslararası ve bölgesel parlamentolar arası örgütlere Parlamenterler Asamblesinin "Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" girişimine katılmaları için çağrı yapar.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

1759 (2006) Sayılı Tavsiye Kararı[2]

1. Parlamenter Meclisi kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar hakkındaki 1512 (2006) sayılı Kararına atıf yapar.

2. Parlamenter Meclisi, Avrupa Konseyi üye devletlerinin devlet ve hükümet başkanlarının Meclis'in önerilerine göre hareket etmeleri ve Varşova Zirvesinde (16-17 Mayıs 2005) kabul edilen Eylem Planı kapsamına aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddetle mücadele için Avrupa çapında bir kampanyayı dahil etmelerini memnunlukla karşılar. Parlamenter Meclisi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'nin tayin ettiği ve sahip olduğu uzmanlık sayesinde Avrupa Konseyi kampanyası için bir strateji taslağının hazırlanarak Bakanlar Komitesi'ne sevk edilmesini sağlayan görev ekibi üyelerinin yaptığı çalışmayı takdirle karşılar.

3. Parlamenter Meclisi, bu kampanyanın parlamenter boyutunu geliştirmeye ve Avrupa Konseyi kampanyasının üye devletlerin ulusal parlamentolarındaki uygulamasını izlemek üzere "Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için birleşmiş parlamentolar" girişimini hayata geçirmeye kararlıdır.

4. Parlamenter Meclisi aile içi şiddetle mücadele konusunu 2006-2008 döneminde öncelikli bir faaliyet olarak ele alması ve Asamblenin Avrupa Konseyi kampanyasını yürüten koordinasyon organlarında temsil edilmeye devam etmesini sağlaması konusunda Bakanlar Komitesine çağrı yapar.

5. Parlamenter Meclisi, Avrupa Komisyonu'nu, Avrupa Konseyi'nin aile içi şiddet dahil kadına yönelik şiddet kampanyasının

2 *28 Haziran 2006 tarihli Genel Kurul Toplantısı (20. Oturum) (bakınız Kadın ve Erkeklere Eşit Fırsatlar Sağlanmasına Yönelik Komite raporu, Doc. 10934; raportör: Cliveti).*

28 Haziran 2006 tarihli Genel Kurul (20. Oturum) tarafından kabul edilen metin.

bir parçası olarak önerilen faaliyetleri özellikle Daphne Programı çerçevesinde desteklemeye davet eder.

6. Parlamenter Meclisi, Bakanlar Komitesi'ni, yürütme komitelerini kampanyanın özellikle göç eden kadınların haklarının korunması ve yürüttüğü "Polis ve İnsan Hakları" programı kapsamında polisin kendisine kadınlarca yapılan başvuruları değerlendirmesi ile ilgili hedeflerini dahil etmeye davet etmesi yönünde teşvik eder.

7. Parlamenter Meclis, Bakanlar Komitesini:

7.1. Hükümetlerarası, parlamenter, yerel ve bölgesel düzeylerde belirli ulusal faaliyetler ile Avrupa çapındaki faaliyetlere finansal destek vererek bu kampanyanın başarılı olmasını sağlayacak gerekli bütçe kaynaklarını ayırmaya,

7.2. Üye devletleri;

7.2.1. Parlamenter boyut dahil olmak üzere, Avrupa Konseyi kampanyasının bir parçası olarak önerilen, faaliyetlere finansal destek sağlamak üzere gönüllü katkılar aracılığıyla girişimin uygulanmasında üstüne düşeni yerine getirmeye,

7.2.2. Kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve mağdurların korunmasına yönelik çabalarında sivil toplum kuruluşlarını desteklemeye davet eder.

8. Parlamenter Meclisi, Bakanlar Komitesi'ni, aile içi şiddetle ilgili istatistiklerin toplanmasına yönelik ortak bir yöntem belirlemek üzere Avrupa Birliği'yle işbirliğine davet eder.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

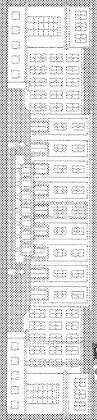

TBMM Basımevi